

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe $\frac{1}{2}$ an 12 cor., pe $\frac{1}{4}$ an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe $\frac{1}{2}$ an 20 franci., pe $\frac{1}{4}$ an 10 franci. Număr de Duminică 8 franci pe an.

Redacţia,
Tipografia şi Administraţia:
BRAŞOV, PIAŢA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 cor., Fără dus acasă pe an 20 cor. pe $\frac{1}{2}$ an 10 cor., pe $\frac{1}{4}$ an 5 cor. Un număr 10 bani. Inserate: un şir pe 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Serbările din Blaj.

Cuvântul de deschidere

ținut de vice-prezidentul „Asociaţiunii”, d-l Andreiu Bârsoanu, la adunarea jubilară din Blaj, din 15/28 August 1911.

(Urmare).

Ideea aceasta, reinviată de nou în această formă de venerabilul bătrân Ioan cavalier de Puşcariu, pe atunci pretorele cercului Veneția din Țara Oltului, află răsunet în toate părțile. Din mai multe locuri se auză glasuri, cari sprijiniau din toate puterile propunerea corespondentului anonim „din Țara Oltului”, apărută în nr. 12 din 24 Martie 1860 al foii „Telegraful Român”. Intre alții, profesorul blăjan, fericitul Ioan Russu, mai pe urmă canonic metropolitan, scria în aceeași foaie: „N-am decât a aplauda și a consimți din inimă și a dori realizarea acestei idei; căci cine n-a simțit și nu simte până astăzi trebuința unei asemenea reuniuni pentru cunoștințele anticve și literare, unde capacitățile noastre cele mai alese și mai deprinse, având ocaziune a-și comunica ideile și cunoștințele sale, prin aceasta ar da o direcțiune mai salutară și mai avantajoasă literaturii noastre, — căci e prea cunoscut și constatat acel adevăr, că fiecare națiune, care s-a interesat de prosperarea și înaintarea literaturii sale, numai prin atari asociațiuni a putut ajunge la scopul dorit în sfera literaturii!... Având noi atari reuniuni, de care face pomenire corespondentele „Telegr. Rom.” „din Țara Oltului”, s-ar putea delătura multe piedeci, ce ni-se ivesc chiar și în privința limbii și a scrierii; s-ar mijloci și statornici o uniformitate, și n-am orbeca și nu ne-am conduce fieștecare numai de principiile și convicțiunile individuale. — Din atari asociațiuni s-ar stărni și nutri în bărbății noștri și un spirit de emulare, de activitate și încurajare, și auctorii de produsele literare n-ar avea teamă, că opurile lor vor zăcea cu zeci de ani necheltuite și mâncate de pulbere. S-ar nevoi fiecare, zic, în sfera obiectelor sale, cu care s-a ocupat în viață, să iasă la lumină cu niscari produse pipăite și rumegate și date la lumină numai după ce au suferit cu rezultat bun proba acestei auctoriții literare. Cu un cuvânt: literatura noastră ar avea astfel ocaziunea cea mai plăcută a înainta în produsele sale, în diverse ramuri de știință”.

Propunerea pretorelui Puşcariu fu aşadar întâmpinată cu bucurie, cu deosebire din partea elementelor mai tinere din acea vreme; cu toții simțeau trebuința unei însoțiri de felul celei proiectate, dela care aşteptau atâta bine pentru viitor.

Era întrebarea însă, cine să ia inițiativa pentru înfăptuirea ideii puse în mișcare, cine să aducă la îndeplinire aceea, ce se prefăcuse în dorința generală a părții mai luminate a Românilor ardeleni?

Privirile tuturor se îndreptară la arhierii bisericii naționale, la conducătorii naturali ai poporului nostru, cari nici când nu și-au părăsit în momente grele turma lor cuvântătoare și a căror chemare era și este tocmai apărarea intereselor mai înalte morale și intelectuale ale neamului.

Și cei trei nemuritori Arhierii, ale căror nume binecuvântate le-am amintit mai sus, înțelegând dorința generală, — dorința justificată și de schimbările politice, ce erau în perspectivă, — nu pregetară a se face interpreții ei. Ei își puseră numele în fruntea petiției din 10 Maiu 1860, acoperite de 181 iscălituri și adresate Locotenentei transilvane pentru permiterea unei „adunări consultătoare” spre scopul înființării unei reuniuni, „a cărei chemare să fie lățirea culturii populare și înaintarea literaturii cu puteri unite”.

Rezultatul acestei petiții, după oare-care obiecțiuni și trăgănări din partea guvernului provincial transilvan și după ce într'aceea împrejurările politice din monarhie se schimbă în mod însemnat în urma diplomei împărătești din 20 Octomvrie 1860, fu concesiunea adunării de consultare, adunare ținută în zilele de 9—11 Martie v. 1861 în Sibiu sub presiunea marelui și în veci nemuritorului Arhieriu Andreiu Șaguna.

În această adunare se croi temelia, se fixară regulile fundamentale ale însoțirii atât de mult dorite și care, după împrejurările politice de atunci, avea să poarte numele: „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român”.

Principiile și convingerile, din care au pornit antecesorii noștri, când au hotărât, acum 50 de ani și ceva, întemsierea acestei societăți, se pot vedea mai bine din memorabila cuvântare ținută cu acest prilej de marele Arhieriu Andreiu Șaguna. „Noi”, zice nemuritorul bărbat în acele momente însemnate, în care un viitor mai bun se părea că zimbeste și pentru mult cercatul nostru neam, „simțim în noi o puțință de a ne perfecționa și pe noi și pe ai noștri prin mijloacele libertății naționale și spre a ajunge aceea, ne-am hotărât a ne consolida într'o asociațiune bine organizată, care-și face sieși de problemă promovarea literaturii și culturii poporului nostru român, precum și înaintarea industriei și a agriculturii în sânul nației noastre.

Iară mai jos urmează astfel: „Se poate, că cineva îmi va înfățișa starea cea strălucită a Romanilor vechi și monumentele cele strălucite ale măririi lor, de care țara noastră este plină, și asemănându-o cu starea noastră de astăzi, carea e destul de deplorabilă, va gândi: de ce să întreprindem un lucru mai mare spre cultivarea națională, deoarece este posibil, că va veni un timp barbar, care lucrările noastre le va nimici și nația o va degrada la stare de sclăvie?... Așa este, căci nime nu poate trage la îndoială, că aceea ce odată s-a întâmplat în lume, nu s-ar putea întâmpla mai de multe ori. Totuși eu într-acolo mi dau părerea mea, că monumentele materiale ale unui period cult se pot nimici prin mâni barbare și o nație liberă se poate lipsi de libertate prin niște legi draconice; însă monumentele spirituale și moravurile cele morale, precum și valoarea lor rămân pentru toți timpii nerăsturnare, căci acestea sunt mai pre sus de orice putere silnică și fizică: de ele nu se poate atinge mâna barbarului; furul nu le poate fura; moliile nu le pot mânca. Fiind așa-dar problema noastră a înainta literatura, cultura, industria și agricultura națiunii noastre, adevărată înainta starea spirituală și materială a poporului nostru, vrem a deștepta prin mijloacele naționale facultățile, va să zică: cugetările cele senine și serioase în poporul nostru, ca să cunoască ființa și destinația sa și să o știe întrebunța spre tot binele, precum și alte nații fac astăzi aceasta și precum este spiritul cel civilizator al secolului nostru; darurile lui vor garantiza viitorul cel mai fericit al mult cercatei noastre națiuni și o vor feri de niște lovituri ucigătoare de religia și limba ei”.

Am reprodus din nou cuvintele acestea ale marelui bărbat, citate de atâtea ori, căci nicăiri nu aflăm înfățișate mai evident ideile, pornirile și aspirațiunile, ce frământau neamul nostru acum 50 de ani și din care a izvorât, între altele și Asociațiunea noastră jubilară.

Vulturul, ce fusese înlănțuit, atâta vreme, își întinsese aripile, în care simția încă destulă putere și se pregătia a-și lua zborul spre soare, spre sfere mai senine, pe care le doria cu atâtea sete, dar de care fusese ținut departe până acum.

După desbateri serioase de trei zile, la care luară parte bărbați ca Ioan Bran de Leményi, Ioan Alduleanu, George Bariț, Ioan Puşcariu, Iacob Bologa, Dr. Ioan Raț, Ioan Codru, Nicolae Găetan, Ilie Măcelariu, Ioan Axente Severu, Ioan Hannia și alții, ideea, care planase până acum în aer ca o dorință, luă formă concretă. Noua

instituțiune își avea conturile sale bine determinate. În graiul rece al paragrafilor menirea nou-urzitei însoțiri se normă astfel: „Scopul Asociațiunii e înaintarea literaturii române și cultura poporului român în deosebitele ramuri prin studiu, elaborarea și edarea de opuri, prin premii și stipendii pentru diferitele specialități de știință și arte și alte asemenea”. Mijloacele materiale ale ei aveau să se compună din taxele anuale ale membrilor și din darurile, ce se sperau din partea binefăcătorilor. Ca membru putea să fie orice persoană privată sau morală, dacă plătea taxa anuală de 5 fl. sau dacă depunea odată pentru totdeauna un capital, care să producă această sumă ca interes. Sediul cancelariei Asociațiunii avea să fie Sibiuul.

Primind, în 6 Septemvrie 1861, proiectul acesta de statute, cu o singură modificare, aprobarea Majestății Sale, a bunului nostru Monarh, marele episcop Andreiu Șaguna, căruia i se împărtășise rezoluțiunea împărătească, se și grăbi a chema adunarea de inaugurare și constituire a noiei însoțiri pe ziua de 23 Octomvrie v. al aceluiaș an.

Ne putem închipui, cu câtă bucurie și cu câtă însuflețire s'a ținut această memorabilă adunare, care a durat cu totul 4 zile și la începutul căreia marele Arhieriu a rostit următoarele cuvinte, izvorite din adâncul inimei sale: „Iată, domnilor, a sosit ziua cea dorită pentru înființarea unei Asociațiuni, carea să aibă de problemă „literatura română și cultura poporului român!...” Mărturisesc sincer convingerea mea, că eu problema Asociațiunii noastre o caracterizez pre cât de nobilă și frumoasă și unică în felul său astăzi în întreaga noastră națiune din toate părțile, unde se află ea, pe atâtea de serioasă și grea, pentru că cere o perseveranță de fer și un sacrificiu din inimă”.

Și a terminat cu des repetata, dar în veci frumoasă și mișcătoare metaforă: „Masa dulcii maicii noastre este pregătită pentru oaspeți mulți; maica noastră a fost până acum îmbrăcată în doliu, dar de acum înainte se îmbracă în hană de nuntă și pofteste la masă pe toți fiii săi, ca să strălucească și ea în casa și cu casa sa și să înoiască pe fiii săi, precum se înnoiesc tinerețele vulturului!”.

Și chemarea marelui Arhieriu nu rămase zadarnică. La această adunare se înscrieră 212 membri, între cari 9 fundatori, încassându-se cu totul suma de 7028 fl. 40 cr. și 2 galbeni. Prima temelie materială a noiei însoțiri, pe care Timoteiu Cipariu în clasică sa vorbire o numește „un razim naționalității române”, o puseră

Materii brute curate In Fabrică mare curățime!

Numai cele mai bune și alese materii brute se folosesc la fabricarea Săpunului Schicht.

Nu numai aparatele, căldările și mașinile, dar și toate localitățile fabricii se țin foarte curate, și așa se produce un Săpun curat. Calitatea superioară a Săpunului Schicht este rezultatul experiențelor și încercărilor de ani îndelungați.

Pentru înmulțatul rufelor cel mai bun lucru este EXTRACTUL DE SPĂ-LAT („Lauda femeii“).

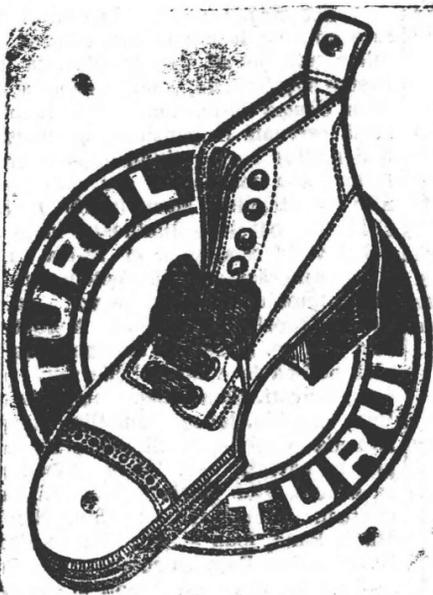

Săpun curat! Rufe curate!

Rufăria numai atunci este curată, dacă la spălat se folosește Săpun nefalsificat. Garantăm cu cor. 25.000 că Săpunul Schicht marca cerbul absolut curat, și liber de ingrediente stricicioase.

Toate invențiile timpului modern a științei și tehnicii se întrebuințează ca Săpunul Schicht să fie bun și ieftin.

Pentru înmulțatul rufelor cel mai bun lucru este EXTRACTUL DE SPĂ-LAT „Lauda femeii“.

Ghete- „TURUL“

și-au

câștigat în urma calității superioare un renume mondial și este cel mai bun fabricat cu prețurile cele mai ieftine.

TURUL fabrică de ghete Societate pe acții Temesvár.

Prăvălie:
BRAȘOV,

Strada Porții Nr. 8.

Katalog gratis și franco.

120 filiale în țară și străinătate.

Avis.

Struguri de masă culeși proaspeți d'n aceeași zi, trimite franco în coșuri de 5 Kilo à 4 kor. 40 b. în tot locul unde este oficiu postal. Asemenea și miere curată câte 5 kgr.

Ioan Szabo,
Versecz Csillag utca 4.

Apă de cură și răcoritoare de Borsek

regina apelor minerale cu acid carbonic.

Apă de izvor de Előpatok vindecă cu siguranță boalele de stomac, răunchi, splină, ficat și fiere.

Isvoru Matild din Bodok cea mai curată și mai prețioasă apă acidă.

Apă sărată de Stolca. Apă de cură specială pentru diabeți.

Deposit principal la firma Theil L. & E. O. comercianți de ape minerale. Telefon 864.

Avis.

Esclusiv interesează pe părinți cu sosirea timpului de școală apropiat să cumpere **ghete** anatomice, de fabricațiunea cea mai bună recunoscută din patrie, din punct de vedere sanitar și de economie. Esclusiv se pot căpăta la filiala noastră **Moskovits Farkas & Comp.** Brașov Stada porții Nr. 50.

Hotel Central

Nr. 1

Renovat din nou, odăi frumoase și sănătoase. *Prețurile dela 2 coroane în sus.* Sală mare pentru nunți, banchete, baluri, concerte, etc. *Bucătărie renumită. Restaurant în Grădina Hotelului.* Vinuri curate de Ardeal, Bere Steinbruch, Serviciu prompt Omnibus pentru gară la toate trenurile.

IOSEF WYHANEK, Hotelier.

Tipografia Mureșanu Brașov

Târgul Inului nr. 30.

Telefon inter. nr. 226.

Biroul Tipografiei în curte et. I.

Aci se efeptuiesc toate comenzile.

Acest stabiliment este arangiat din nou cu un bogat asortiment de material, cu cele mai frumoase și mai moderne corpuri de litere, provăzut cu toate mijloacele tehnicii tipariului, astfel încât ne-a flăm în plăcuta poziție de a putea satisface pe terenul artelor grafice, și celor mai rafinate dorințe. Fără concurență, la nivelul recerut de timpul prezent s'a avântat Tipografia A. Mureșian, prin noaua arangiere. Muncitori experți, puteri de primul rang. De aceea ne este posibil a pregăti urgent și cu acurateță ori ce lucrare cât de extinsă, opuri, Istorii, volume, monografii, și tot felul de lucrări cât de complicate la noi se efeptuiesc prompt, cu febrilă iuteală, gust și frumsețe artistică, Prețuri modarate.

Ne rugăm pentru spriginirea binevoitoare prin dese comande.

Toate comenzile, scrisorile, mandatele și banii, sunt a se adresa direct la

Direcțiunea Tipografiei A. Mureșian Brașov

IMPRIMATE, CĂRȚI,

științifice, didactice și literare. — STATUTE, — foi periodice, Prețuiri curente, Protocoale tabelarice, tot felul de Invitări la petreceri, logodnă, cununie, în colorii și simple, lucrări artistice executate modern. Toate comenzile vor fi punctual, grabnic efeptuite cu prețurile cele mai convenabile.

Atelier de arte grafice stabiliment nou arangiat cu cele mai frumoase litere

Lucrări pentru

bănci, Bilanțe, Libele de depuneri executate artistic în toate culorile după dorință. Compturi, adrese Circulare, Scrisori, Firme, DIPLOME, GALANTERII, Bilete de vizită, Logodnă, Cununie, Necroloage. Tot soiul de tabele și anunțe prețuri foarte moderate. Cele mai moderne tipări-turi comerciale.

Stabiliment de nou asortat și arangiat cu cele mai bogate garnituri

„GAZETA TRANSILVANIEI“ cu numărul à 10 fileri, se vinde la tutungeria d-lui Dumitru Pop, zăraf str. Hirscher Nr. 4 și la Eremias Nepoții.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar. Administr. „Gazetei Trans.“

De vânzare Grădină în apropierea orașului, cu vedere frumoasă, potrivită pentru zidire de Vilă, restaurație etc. Informații dă d-l Dr. H. Gust Târguș poamelor Nr. 19.